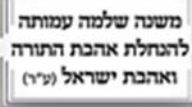

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה
העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטנשט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת
הרה"ק רבי ישעיהו בהג"ר משה שור זצ"ל
הגה"ק רבי דוד אברהם משה בהרה"צ ר' שמואל קרויז זצ"ל

משנה ג'

רבינו עובדיה מברטנורא

הַלּוּקָח תבואה מעם הארץ לְזֶרַע לשם זריעה וּלְבִהְמָה או לאכילה לבהמה, קָמַח לְעוֹרוֹת או הלוקח קמח לעבד איתו עורות, או שלקח שָׁמֶן לְנֵר היינו להדלקה, או שָׁמֶן לְסוּדָּ בּוֹ אֶת הַפְּלִים לשמרם מן החלודה - בכל המקרים הללו: **פְּטוּר מִן הַדְּמָאִי** היינו פטור מלהפריש מהם מעשרות של דמאי, לפי שאף טבל וודאי הנלקח לשימושים אלו אינו חייב במעשרות מן התורה, אלא מדברי סופרים, לפיכך בדמאי לא גזרו בהם חכמים*. **מִפְּזִיב** כזיב הוא מקום ישוב צפונית לעכו, וּלְהֵלֶן ובאה המשנה ללמד שמכזיב וצפונה אליה - **פְּטוּר מִן הַדְּמָאִי** כלומר שהיות ומכזיב וצפונה לא כבשו עולי בבל, לכן פטורים שם מלעשר דמאי, לפי שלא גזרו חכמים על דמאי, אלא במקומות שכבשו עולי בבל, אבל המקומות שכבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל דינם כחוץ לארץ, ופירותיהם פטורים ממעשר של דמאי, בירושלמי מבואר שאף טבל וודאי פטור ממעשרות במקומות אלו, אלא הואיל והמסכת עוסקת בדמאי, נקט התנא 'פטור מן הדמאי'. הרמב"ם כותב, שאין חוששים שמא הפירות שנמצאים מכזיב וצפונה הם פירות שבאו לשם מארץ ישראל, לפי שפירות חוץ לארץ חזקתם שהם פטורים ממעשרות עד שיוודע שהם חייבים (היינו שיוודע שאלו פירות שבאו לשם מארץ ישראל), ופירות ארץ ישראל חזקתם שהם חייבים במעשרות, עד שיוודע שהם פטורים (היינו עד שיוודע שהם פירות שבאו מחוץ לארץ). **חֵלֶת עִם הָאָרֶץ** חלה שהפריש עם הארץ מעיסתו לכהן, וְהַמְדַמֵּעַ תרומה שנתערבה בחולין של עם הארץ, ואין בחולין כמות של מאה כנגד התרומה, שבמקרה כזה הכל נעשה 'מדומע' שדינו כתרומה, ואסור באכילה ולכן נותן הכל לכהן, וְהִלְקוּחַ בְּכֶסֶף מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי פירות שנלקחו מעם הארץ בכסף מעשר שני, בין בכסף מעשר שני של דמאי, בין בכסף מעשר שני של טבל וודאי, וּשְׂיָרֵי הַמִּנְחוֹת של עם הארץ, שדין המנחה שמקטירים ממנה קומץ על המזבח, ואת מה שנשאר אוכלים הכהנים. כל אלו - **פְּטוּרֵין מִן הַדְּמָאִי** ממעשר של דמאי. בירושלמי מובאות שתי דעות בטעם דין זה, יש אומרים שבשעה שגזרו חכמים על הדמאי, לא גזרו על הדברים הללו, ויש אומרים שאימת קודשים על עם הארץ, ולכן הוא אינו נותן לכהנים דבר שאינו מתוקן (מעושר), לפיכך וודאי עישרם. **שָׁמֶן עָרַב** שמן המעורבב עם בשמים, שנלקח מעם הארץ - **בֵּית שְׁמָאִי** - **מְחִיבֵין** לעשרו משום דמאי, לפי שמשתמשים בו לסוך בו את הגוף וּבֵּית הֶלֶל - **פּוֹטְרֵין** אותו מדין דמאי, לפי שאינו עומד לאכילה, אלא לסיכה (לסוך בו את הגוף) בלבד, ולא גזרו עליו חכמים משום דמאי. יש מבארים הטעם שהואיל והוא מעורבב עם בשמים הרי זה תערובת דמאי, ועל תערובת דמאי לא גזרו חכמים.

הלוקח לזרע - לקח תבואה לזרעה, פטור בדמאי, דאילו טבל ודאי אסור לזרוע. ולבהמה - לקח מתחלה להאכיל לבהמה, פטור מן הדמאי. אבל לקח מתחלה לאדם ונמלך עליה לבהמה - חייב לעשר בדמאי. וקמח לעורות - לעבד בו עורות. מכזיב ולהלן - כזיב הוא סוף המקום שכבשו עולי בבל, ומשם ולהלן כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל. ולא נתחייבו בדמאי אלא הארצות שכבשו עולי בבל בלבד, הלכך מכזיב ולהלן פטור מן הדמאי, ולא חיישינן שמא מפירות הארץ שכבשו עולי בבל הוליכו לשם, שחזקת חוצה לארץ פטור עד שיודע לך שהוא חייב, וחזקת ארץ ישראל חייב עד שיודע לך שהוא פטור. חלת עם הארץ - שתקן לו גבל חבר, ורוצה ליתנה לכהן חבר - פטור מלעשר. והמדומע - עם הארץ שנפלה לו סאה של תרומה לפחות ממאה סאין של חולין, שנעשה הכל מדומע, כלומר עירוב תרומה, ונותן הכל לכהן - פטור מלעשר דמאי. והלקוח בכסף מעשר - שלקח דמאי במעות של מעשר שני, בין במעות מעשר שני של דמאי בין במעות מעשר שני של ודאי פטור מלעשר. ושירי מנחות - שהקומץ למזבח והשירים נאכלים לכהנים, ולא חיישינן שמא הביא עם הארץ דבר שאינו מתוקן. שמן ערב - שמן אפרסמון. ויש מפרשים שמן זית מעורבב עם מור ואהלות ובשמים.

*בגמרא חולין (ז, ע"ב) נכתב: "לא שנו (שהלוקח תבואה לבהמה פטור מן הדמאי) אלא שלקחה מתחילה לבהמה, אבל לקחה מתחילה לאדם ונמלך עליה לבהמה, חייב לעשר אפילו בדמאי". והוא הדין בשאר הדברים שנימנו במשנתנו.

לעילוי נשמת
מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלאינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות
ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com
או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

משנה ד'

רבינו עובדיה מברטנורא

מערכין בו - ערובי תחומין וחצרות. **ומשתתפין בו** - שתופי מבואות ואע"ג דלא חזי ליה, מגו דאי בעי מפקיר לנכסיה הוי עני וחזי ליה - דהא תנן מאבילין את העניים דמאי - השתא נמי חזי ליה.

ומברכין עליו - ברכת המזון. **ומזמנין עליו** - ואע"ג דאכל בעבירה, דלאו עני הוא, מגו דאי בעי מפקיר לנכסיה הוי עני וחזי ליה.

ומפרישין אותו ערום - כשבא להפריש ממנו תרומת מעשר ומעשר שני יכול להפריש והוא ערום דלא בעי ברוכי, דאילו בעי ברוכי הא בעינן "והיה מחניך קדוש" (דברים כג) וליכא.

בין השמשות - של ערב שבת, דספק חשיכה מעשרין את הדמאי ואין מעשרין את הודאי. **ואם הקדים מעשר שני לראשון** - שהפריש מעשר שני של דמאי קודם שהפריש מעשר ראשון כדי ליטול תרומת מעשר שבו, אין בכך כלום. מה שאין כן בודאי דתנן "ככל מצותך אשר צויתני" (שם כו), הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתוודות.

הגרדי - האורג. **חייב בדמאי** - שעל גופו הוא נותנו, וסיכה כשתיה.

ושהסורק - הצמר במסרק נותן על הצמר, הוי כשמן לסוך בו את הכלים, ופטור מן הדמאי.

ובמסכת סוטה (מח, ע"א) מסופר על יוחנן כהן גדול כן: "אף הוא ביטל את הוידוי וגזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד ומעשר ראשון, ומעשר שני מקצתן מעשרין ומקצתן אין מעשרין, אמר להם בני בואו ואומר לכם כשם שתרומה גדולה יש בה עוון מיתה, כך תרומת מעשר וטבל יש בהן עוון מיתה, עמד והתקין להם: הלוקח פירות מעם הארץ מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני, מעשר ראשון מפריש ממנה תרומת מעשר, ונותנה לכהן, ומעשר שני עולה ואוכלו בירושלים, מעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחבירו עליו הראיה".

תקנה זו שתיקן יוחנן כהן גדול נקראת 'תקנת דמאי', ולפיה כל הלוקח תבואה או פירות מעם הארץ, הרי הם דמאי וחייב לעשרם מספק, ביחוד תרומת מעשר מפני חיוב המיתה שבה, ומעשר שני שלא לאוכלו מחוץ לירושלים.

הדמאי מערבין בו עירובי תחומין וערובי חצרות* (לביאור המושגים עיין בהערה), ובאה המשנה ללמד שמותר לערב במזון של דמאי, הואיל והוא ראוי באכילה לעניים (כפי שנלמד בהמשך המשניות), **ומשתתפין בו** שיתופי מבואות**, היינו שמותר לעשות שיתופי מבואות במזון של דמאי, מאותו הטעם שהזכרנו לעיל, מה שאין כן בטבל ודאי, שהואיל והוא אסור באכילה, אין מערבים בו, ואין משתפין בו, **ומברכים עליו** מי שעבר ואכל באיסור דמאי מברך עליו ברכת המזון, ורש"י מברך שמברכים על דמאי ברכת 'המוציא לחם מן הארץ', **ומזמנין עליו** ברכת הזימון, אבל אם אכלו באיסור טבל ודאי, אין מברכים עליו, ואין מזמנים עליו, לפי שיש בזה משום 'ובוצע ברך ניאף ה'" (תהילים י, ג), **ומפרישין אותו ערום** מותר לאדם להפריש מן הדמאי את המעשרות גם כשהוא ערום, לפי שאין עישור הדמאי טעון ברכה, אבל טבל וודאי שעישורו טעון ברכה, אסור להפריש ממנו תרומות ומעשרות כשהוא ערום, וכן מפרישים מן הדמאי את מעשרותיו אף בערב שבת בזמן **בין השמשות** דבר שאסור לעשותו בטבל וודאי, כמו שלמדנו במסכת שבת (ב, ז) "ספק חשכה ספק אינה חשכה אין מעשרים את הודאי... אבל מעשרין את הדמאי". **הא אם** רוב המפרישים אינם גורסים כאן 'הא אם' אלא רק 'ואם' **הקדים מעשר שני לראשון אין בכך פלוס** ההלכה היא שאסור לשנות את סדר הפרשת המעשרות, וכן נכתב במסכת מעשר שני (ה, יא) שהמקדים מעשר שני למעשר ראשון, אינו יכול להתוודות, היינו לומר ווידוי המעשר בשעת ביעור המעשרות, לפי שנאמר בו: "ככל מצוותך אשר צויתני", והמשנה באה ללמד שאם הפריש אדם מעשר שני מן הדמאי קודם שהפריש ממנו מעשר ראשון כדי לתת ממנו תרומת מעשר לכהן, אין בכך כלום, ואין זה מעכב את הוידוי. **שמן שהגרדי האורג סך באצבעותיו** כדי לרכך את עור האצבעות, שלא תזיק להם האריגה, **חייב בדמאי** במעשרות דמאי, שהרי השמן נבלע להנאתו בעור, וסיכה דינה כשתיה **וששהסורק** והשמן שהסורק **נותן בצמר** כדי לרככו - **פטור מן הדמאי** ממעשר של דמאי, שדינו כשמן שסך בו את הכלים, שכמו שלמדנו במשנה הקודמת שהוא פטור מלעשרו משום דמאי.

***ערוב תחומין** - היינו שמניח בערב שבת מזון המספיק לשתי סעודות בסוף תחום שבת, שהוא אלפיים אמה ממקום מושבו, כדי שיהיה לו מותר ללכת משם בשבת עוד אלפיים אמה. **ערוב חצרות** - היינו שכל הדיירים של חצר אחת נותנים בערב שבת מזון בביתו של אחד מהם, ומערבים ע"י כך את כל הרשויות שלהם לרשות אחת, כדי שיהא בשבת מותר לכל אחד להוציא דברים מביתו לחצר, או להכניס דברים מהחצר לבית.

** **שיתוף מבואות** - מבויה הוא מקום המוקף מחיצות (קירות), והחצרות פתוחות לתוכו, ואין בני החצרות רשאים להוציא מן החצרות למבוי, או להכניס מן המבוי לחצרות, אלא אם כן הניחו בערב שבת מזון משותף באחת מן החצרות, שע"י כך נעשה המבוי עם כל החצרות כרשות אחת, וזה נקרא 'שיתוף מבוי', המתיר להוציא בשבת דברים מן החצר למבוי, ולהכניס מן המבוי לחצר.

[להצטרפות לקבוצת 2 משניות ליום לחץ](#)

[אתר ללימוד משניות ואמירת תהילים לפי שם הנפטר/ת \(קריאה/שמיעה\)](#)